

**HRVATSKA AGENCIJA ZA POŠTU I
ELEKTRONIČKE KOMUNIKACIJE**
Jurišićeva 13
10000 Zagreb

Predmet: *Javni poziv za prikupljanje prijedloga izmjena Standardne ponude Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji*

- *komentari H1 TELEKOM d.d.*

Poštovani,

Nastavno na javni poziv za prikupljanje prijedloga izmjena Standardne ponude Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji objavljenog na službenim stranicama HAKOM-a dana 22. svibnja 2012. godine te priloženi dokument „Prijedlog izmjena HT-a s obrazloženjima“, u nastavku dostavljamo komentare H1 TELEKOM-a.

Dokument Hrvatskog Telekoma pod nazivom Prijedlog izmjena Standardne ponude Hrvatskog telekoma d.d. za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji usmjeren je isključivo ka cilju da se modernizacija pristupne mreže provede zanemarujući nužnost održavanja konkurentnosti ULL modela pristupa do krajnjih korisnika te time direktno oteža poslovanje Operatora korisnika. Od dva koncepta modernizacije skraćivanjem pretplatničke petlje, koje je prezentirao HAKOM, HT je odabrao „formiranje nezavisnog čvora“ što mu predstavlja financijsko rasterećenje, dok s druge strane za Operatore korisnike znači znatno smanjenje broja trenutno dostupnih ULL-ova te se Operatori korisnici prisiljavaju na dodatno ulaganje u kolokacije koje uslijed niskog broja pokrivenih priključaka mogu predstavljati samo financijski gubitak.

Osim toga, koncept „formiranje zavisnog čvora“ koji je za Operatore korisnike daleko prihvatljiviji spominje se samo kao pojam i očito nije u fokusu T-Com-ovih planova. Isto tako, usluga VULA, kao zamjena za izgubljeni ULL, nije ni razmatrana, odnosno nije sadržana u prijedlogu HT-a iz čega je razvidno da HT u principu nema namjeru ponuditi VULA uslugu.

Predložene izmjene RUO-a predstavljaju jednostran pogled HT-a kojemu je cilj nametanje dodatnih financijskih opterećenja Operatorima korisnicima pod izlikom poboljšanja kvalitete pristupne mreže dok istovremeno HT u svojim prijedlozima ne predviđa obvezu „popravljanja loše“ parice, iako bi ista itekako doprinijela povećanju kvalitete pristupne mreže.

U tom smislu glasi odjeljak 9, članka 1.1. SP pod nazivom Predmet, opseg i ograničenja Standardne ponude:

„Izdvojeni pristup lokalnoj petlji T-Coma pruža se u okviru postojećeg tehničkog i operativnog stanja T-Com mreže. U tom smislu T-Com nije dužan na temelju zahtjeva Operatora korisnika Standardne ponude proširiti, izmijeniti, nadograditi, modernizirati ili unaprijediti svoju postojeću pristupnu mrežu, osim ako je takva obveza izričito navedena u ovoj Standardnoj ponudi.“

H1 TELEKOM predlaže izmjenu navedenog članka na način da se utvrdi obveza HT-a da na zahtjev Operatora korisnika unaprijedi kvalitetu parice za čiju nedostatnu kvalitetu je Operator korisnik saznao bilo temeljem vlastitih mjerenja, bilo od strane samog krajnjeg korisnika, ukoliko je kvaliteta parice ugrožena uslijed okolnosti poput nagnječenja, prekida, nekvalitetnih spojeva ili drugih čimbenika.

Nadalje, temeljem trenutno važeće SP nije definiran proces promjene isporučene metalne parice za uskopojasnu prijenosnu tehnologiju u paricu za širokopojasnu prijenosnu tehnologiju te smatramo nužnim isti proces regulirati. Smatramo kako većina isporučenih parica za uskopojasnu prijenosnu tehnologiju može zadovoljiti kao metalna parica za širokopojasnu prijenosnu tehnologiju te smo mišljenja kako bi ovaj proces morao biti podržan kroz reklasifikaciju isporučene metalne parice.

Rekonstrukcija i modernizacija pristupne mreže nužan je proces za ostvarenje ciljeva strategije razvoja širokopojasnog pristupa te smo mišljenja da je u zajedničkom interesu svih operatora. Budući da je pred nama intenzivan period promjena u mreži vrlo je važno sagledati sve bitne čimbenike procesa u idućih 5-10 godina te Standardnu ponudu HT-a izmijeniti na način da se postave tržišno-tehnološki razvojni okviri kako bi se optimalno omogućilo ostvarivanje ciljeva.

Pri tome molimo Naslov da kod usvajanja konačnog teksta Standardne ponude osobito uzme u obzir sljedeće:

- Predstojećim promjenama **maksimalno se mora zaštititi konkurentnost alternativnih operatora**. Dodatno, nužno je **voditi računa o dosadašnjim ulaganjima** alternativnih operatora i **povratu do sada uložene investicije** kako se iste ne bi obezvrjedile te na taj način operatorima koji tek sada ulaze na tržište omogućila znatno bolja pozicija, a što bi se dogodilo upravo u slučaju usvajanja izmjena predloženih od strane HT-a.
- Trenutnu konkurentnost modela pružanja usluga
 - ULL model za alternativne operatore pruža značajno bolje mogućnosti isporuke usluga od ostalih veleprodajnih modela, no ima i bitni nedostatak visokih investicija, akvizicije i opremanja kolokacija što omogućuje financijsku isplativost samo kod najveće gustoće pretplatničkih linija, a što je potpuno suprotno predloženom konceptu „formiranja nezavisnog čvora“;
 - Veleprodajni modeli WLR/BS za alternativne operatore pružaju mogućnost isporuke usluga na cjelokupnom području T-Com mreže, no lošiji financijski uvjeti te još uvijek mnogo neriješenih procesnih pitanja čine modele manje prihvatljivim od ULL modela, zbog čega je nužno osigurati da svaka daljnja promjena regulatornih okvira ima za cilj znatno poboljšati konkurentnost alternativnih operatora u oba modela.
- Osnovne značajke modela rekonstrukcije i modernizacije pristupne mreže
 - Smatramo nužnim **osigurati zaštitu postojećeg dosega centralnih lokacija**;
 - **FTTN model smatramo neprihvatljivim** uslijed uvođenja dodatne segmentacije mreže, samim time smanjenja dosega centralnih lokacija te do direktnog smanjenja dostupnosti ULL modela alternativnim operatorima. FTTN model nužno je ograničiti samo na područja vrlo niske gustoće pristupne mreže (ruralna područja) gdje će utjecaj na centralne lokacije biti minimalan i nužan. Čak i u tom slučaju prihvaćanje ovog modela bilo bi prihvatljivo jedino

- ukoliko bi isti rezultirao iz prethodno jasno definiranih pravila usuglašenih od svih operatora korisnika SP;
- **FTTC model smatramo jedinim prihvatljivim** modelom kako bi se osigurao kontinuitet rada alternativnih operatora na cjelokupnom području centralne lokacije. Vrlo je bitno osigurati fleksibilnu mrežu kako bi svi korisnici prilikom kreiranja FTTC čvora, a tako i svi novi korisnici obuhvaćeni budućim proširenjima mreže bili u potpunosti vidljivi na „starom“ i novom čvoru;
 - Kako je planiranje **rekonstrukcije i modernizacije mreže** dugoročan proces, nužno je **izraditi planove 3 godine unaprijed**. Slažemo se s potrebom da svaka rekonstrukcija mora zadovoljiti osnovne parametre kao što su minimalna udaljenost, veličina novog čvora, parametre kvalitete novo nastale mreže i sl. Mišljenja smo da bi **godišnji plan rekonstrukcije i gradnje mreže morao biti odobren uzimajući u obzir propisane parametre od strane radne skupine pod nadležnošću HAKOM-a**, a koja bi uključivala i predstavnike alternativnih operatora;
 - Podržavamo tehnološki odabir VDSL2, profili 8b, 17a kao ispravni smjer za modernizaciju mreže.
 - Nužnost poboljšanja dostupnosti ULL modela
 - smatramo da je **nužno dodatno regulirati postojeće modele kolokacija, osobito fizičku unutaraju i virtualnu**. Nužno je podržati model u kojem bi se alternativnim operatorima omogućio najam dijela komunikacijskog ormara te detaljnu razradu koncepta virtualne kolokacije. Naime, od dana stupanja na snagu prve Standardne ponude (RUO) do danas, HT nije našao za shodno da se usluga Virtualne kolokacije uredi na način kako je to napravljeno za ostale oblike usluga kolokacije. Trenutno je za Virtualnu kolokaciju potrebno da Operator korisnik sklopi poseban ugovor o korištenju usluge Virtualne kolokacije. **Cijena takve usluge nije definirana**, već je predmet komercijalnog dogovora (pojedinačnog ugovora), **iako bi trebala biti regulirana i sadržana u SP kako bi bila nediskriminirajuća i transparentna**. Mišljenja smo da je u sadašnje vrijeme, kada se planiraju značajni zahvati na pretplatničkoj mreži T-Coma, za Operatore korisnike Standarde ponude **neophodno razraditi sve detalje potrebne da usluga Virtualne kolokacije te dodatna mikro fizička unutaraju kolokacija dobiju isti razinu razrade kao fizička ili udaljena kolokacija**. Naime, korištenje usluge Virtualne ili mikro fizičke unutaraju kolokacije jedan je od mogućih načina rješavanja problema smještaja opreme u prostorima kolokacija sa malim brojem priključaka. Mišljenja smo da ovako predloženi modeli moraju biti maksimalno omogućeni u svim postojećim kolokacijama, a kao obaveza T-Coma u svim novim čvorovima nebitno radi li se o FTTC/FTTN modelu. **Predlažemo da se Standardna ponuda dopuni svim detaljima potrebnim da usluga Virtualna i mikro fizička kolokacija dobije sve elemente standardne usluge kolokacije:**
 - omogućavanje pristupa optičkoj mreži Operatora korisnika
 - usluga smještaja i najma HDF-a
 - usluga pružanja zaštićenog napajanja (UPS 220 ili 48V)
 - definirani pristup opremi u modelu 24h, 4h najava
 - usluga klimatizacije prostora
 - usluga smještaja opreme u 19“ komunikacijskim ormarima, minimalno 2RU
 - definiranim obrascima za narudžbu
 - ostalim nužnim odredbama.

Iz gore navedenog, evidentno je da se **u cijelosti protivimo 1. dijelu prijedloga izmjena SP od strane HT-a pod nazivom „Prijedlog izmjena vezanih uz uvođenje nezavisnog FTTN čvora“**, a niže ćemo se osvrnuti na samo neke od točaka sadržanih u tom dijelu.

Ad I

Prihvatanjem prijedloga HT-a da se u članku 1.1. pod nazivom „Predmet, opseg i ograničenja Standardne ponude“ (stranica 7 SP) iza stavka 11 doda novi stavak 12 koji bi glasilo:

„Iznimno, T-Com može prilikom zahvata modernizacije mreže formiranjem nezavisnog čvora, ako su ispunjeni svi uvjeti iz članka 23., a u slučaju da dogovor oko migracije sa svim Operatorima korisnicima nije moguće postići, ukinuti postojeći izdvojeni pristup lokalnoj petlji. U slučaju da dogovor oko migracije sa svim Operatorima korisnicima nije postignut, T-Com će najaviti Operatorima korisnicima Standardne ponude i regulatornom tijelu najmanje godinu dana unaprijed plan ukidanja pojedinih dijelova postojeće pristupne mreže koji nakon formiranja nezavisnog čvora neće biti u funkciji.“

operatori korisnici bili bi doslovno dovedeni pred gotov čin! T-Com će formirati nezavisan čvor i ponuditi kolokaciju ako čvor bude u objektu ili BS kada novi čvor bude u vanjskom ormaru, što će biti češći slučaj. Protivimo se predloženoj izmjeni budući da bi prihvatanje iste značilo narušavanje poslovanja, odnosno poslovnih planova operatora korisnika.

Iz odredbe postojećeg stavka 11 proizlazi da HT neće ukinuti odobreni pristup najmanje 5 godina što bi značilo da bi i u slučaju modernizacije mreže postojeći korisnik trebao biti dostupan Operatoru korisniku slijedećih 5 godina. Dodavanjem novog stavka 12 HT bi u slučaju nepostizanja dogovora izbjegao posredovanje HAKOM-a u rješavanju nastalog spora i elegantno skratio rok od 5 godina na godinu dana što se ne smije dopustiti.

Ad IV

Protivimo se prijedlogu HT-a da opravdan razlog za otkaz predstavlja i situacija „*ako Operator korisnik odbije ponuđene oblike migracije u slučaju formiranja nezavisnog čvora sukladno čl. 23. Standardne ponude*“ kao neutemeljenom i neosnovanom sve do trenutka dok se ne definiraju svi parametri bitni za odabir načina rekonstrukcije postojeće pretplatničke mreže. U prijelaznom periodu kao jedino prihvatljivo rješenje predložimo da konačnu odluku donosi HAKOM kako bi se zaštitilo poslovanje i spriječilo narušavanje poslovnih planova operatora korisnika.

Ad V

Smatramo da u slučaju formiranja novog nezavisnog čvora i neprihvatanja migracije korisnika od strane Operatora korisnika, HT eventualno može izraditi popis dijelova mreže koji više neće biti u funkciji, ali jedino pod uvjetom da isti dostavi operatorima korisnicima najmanje 3 godine unaprijed, a uzimajući u obzir uvodno navedene razloge te da se pri tome osigura potpuna zaštita poslovanja (kontinuitet pružanja usluga te naručivanje novih parica) za postojeće i sve buduće korisnike na tim dijelovima mreže.

Ad VI i VIII

Protivimo se izmjenama predloženim pod točkama VI I VIII. Potrebno je odrediti pravila po kojima će se provoditi modernizacija pristupne mreže tako da se koriste sve raspoložive metode: zavisni čvor, nezavisni čvor, ali i rekonstrukcija postojeće (zamjena dijela kabela, popravak izvoda,..).

Neprihvatljiv je prijedlog HT-a da troškove „*pripreme kolokacijskog prostora na novoj lokaciji i troškove novog tehničkog rješenja za premještaj već izdvojenih lokalnih petlji naknađuje T-Com, osim u slučaju modernizacije mreže formiranjem novog nezavisnog čvora sukladno članku 23. Standardne ponude.*“ Naime, operatori korisnici već su uložili znatne investicije u DTK, optiku itd. kako bi osigurali dostupnost svojih maloprodajnih usluga upravo na određenim područjima, a sada se nalaze pred situacijom nad kojom nemaju apsolutno nikakvu kontrolu niti mogućnost utjecaja i u kojoj se prisutnost alternativnih operatera na tržištu samoinicijativnim odlukama T-Coma može ograničiti ili doslovno rascjepkati... Prema tome troškove i dalje treba snositi HT bez ikakvog izuzetka u slučaju modernizacije mreže.

Ad VII

Neprihvatljiv je prijedlog HT-a za izmjenom čl. 11.3. pod nazivom „Otkazivanje kolokacije“, podnaslov: „Otkaz od strane T-Coma - Redovna obavijest o otkazu“ (stranica 62 SP) posljednji stavak na način da se troškovi u slučaju rekonstrukcije mreže prenose na Operatore korisnike.

Predlažemo da T-Com u troškovniku radova na segmentaciji mreže predvidi i trošak koji će izazvati svim Operatorima korisnicima koji u tom trenutku koriste postojeći kolokacijski prostor i koriste uslugu zakupa ULL-a na segmentiranom dijelu mreže.

Ad IX

Vezano uz predloženi tekst posljednjeg stavka članka 23 „Izmjena tehničkih parametara“, prestanak pružanja usluge Operatoru korisniku SP po isteku 12 mjeseci od dana pisane obavijesti T-Coma neprihvatljiv je iz uvodno iznesenih razloga te nikako ne bi smio biti kraći od 3 godine. Pitamo se da li je uopće potrebno komentirati prijedlog HT-a da se onemogućilo bilo kakav utjecaj HAKOM-a na odlučivanje u konkretnim potencijalnim sporovima i time dopusti HT-u bezuvjetna mogućnost isključenja usluge (prijedlog HT-a da se briše dio rečenice „*osim ako nadležno regulatorno tijelo ne odluči drugačije*“).

U odnosu na drugi dio HT-ovog prijedloga pod nazivom „Prijedlog ostalih izmjena“ ne protivimo se jedino navedenom pod I i VIII.

Ad IV

U odnosu na točku IV evidentno je da HT traži povećanje cijena pravdajući taj zahtjev povećanom cijenom "čišćenja" i WACC-a što smatramo neadekvatnim i nedovoljno obrazloženim. Osim toga, cijene zakupa poslovnih prostora su u RH već posljednjih nekoliko godina u opadanju te ne vidimo opravdani razlog zahtjeva za povećanjem cijena.

Ad VII

Protivimo se predloženoj izmjeni kao potpuno neutemeljenoj i nepotrebnoj. Dosadašnja iskustva po ovom pitanju bila su pozitivna te jedini cilj kojeg vidimo u zahtjevu za ovom dopunom je ev. izbjegavanje plaćanja naknada od strane T-Coma za slučaj kašnjenja u realizaciji usluga.

I na kraju, nadamo se da će naši komentari biti uzeti u obzir i pridonijeti kvalitetnijoj izradi teksta same Standardne ponude.

U Splitu, 19. lipnja 2012. godine

H1 TELEKOM d.d.